

KÉZIRATOK SOKSZOROSÍTÁSA.

ÁLDÁSY ANTAL TÖL.

A hallei egyetemi könyvtár igazgatója dr. Hartwig 1893-ban több német lap hasábjain azon kérdést vetette föl, vajon nem lenne-e czélszerű egy nemzetközi társaságot alapítani, melynek feladata lenne egyes, ritka kéziratokat, melyek ritkaságuk vagy nagy értékük folytán ki nem kölcsönözhetők, s melyek elvesztése pótolhatatlan veszteség, fototipographikus uton reprodukálni és tagjainak 100 márka évdíj fejében rendelkezésére bocsátani. Hartwig ez indítványa Chicagóban a könyvtárnokok kongresszusán be lön mutatva, de a kongresszus annak tárgyalásába nem bocsátkozott, hanem az American Library Associationhoz utasítá.

Azóta e kérdéstről szó nem volt. Most du Rieu leideni könyvtárnok a »Centralblatt für Bibliothekswesen« 1894. évfolyamában újra fölveti e kérdést, és bizonyos kérdéseket intéz a könyvtári hivatalnokokhoz, melyekre választ, véleményadást kér. Kérdései a következők:

1. Helyesnek tartható-e azon terv, hogy csak oly kéziratok reprodukálására fektessék eleintén a fösulyt, melyeket a föntebb érintett okoknál szétküldeni, kikölcsönözni nem lehet s melyeknél mégis szükséges, hogy más helyen lakó tudósok is megtekinthessék azokat? E tekintetben véleményezést kér a fototipographikus reprodukciók tarthatósága felöl, miután a tapasztalatok e reprodukciók tartóssága tekintetében divergálnak.

2. Elégséges-e minden kéziratról két inalterabilis fotografiát készíttetni? Du Rieu elégségesnek tartja, főleg finanziaális szempontból, s azután azért, mert manapság egyes kéziratok oly pontosan össze vannak hasonlítva, hogy nagyobb számú fénykép elkészítése tényleg fölösleges.

3. Szükséges-e, hogy a reprodukciók egy helyen, egy műteremben készüljenek? Du Rieu azt véli, hogy a kéziratok azon helyen reprodukáltassanak, a hol őriztetnek, és ebben azt hiszem, mindenki egyet fog érteni vele.

4. Fölmentessék-e valamely könyvtár az évdíj fizetése alól azon évben, midön egy birtokában lévő kódex reprodukáltatik?

Du Rieu azt mondja, hogy nem, ámde mint ő maga mondja, sokan úgy nyilatkoztak, hogy a fölmentés ez esetben megadassék.

5. Valjon a reprodukció csak a görög és latin kéziratokra, vagy egyuttal más nyelvű fontosabb kéziratokra is kiterjesztessék? Azt hiszem e tekintetben nem kellene kizárólag a latin és görög kéziratokra szorítkozni, lévén számos oly más nyelvű kódex, mely akár paleografiai, akár nyelvészeti vagy más szempontból a reprodukálásra érdemes. Du Rieu az igenlő esetben húsz ily legfontosabb kódex jegyzékének beküldését kéri.

6. A társaság tagjai első sorban könyvtárak, e mellett kérdés, valjon a belépés megengedtessek-e szemináriumok, más nyilvános intézetek és magánosoknak? Alig hisszük, hogy e kérdésre tagadó válasz érkezne be.

7. Kötelezzék-e magukat a tagok 10 évre vagy sem? Mindenestre azt hisszük, hogy bizonyos időre kell hogy a tagok magukat lekössék, mert különben a társaság koczázata szerfölött nagy lenne.

8. A lenyomatok száma nagyobb legyen-e mint a tagoké? Du Rieu azt tartja, hogy nem. Magam részéről azonban ajánlatosnak tartanám, csekély számú fölös példányokat készíttetni, melyek esetlegesen bekövetkező alkalmakra tartalékban lennének tartandók.

Ezek a du Rieu által fölvetett kérdések. A társulatnak, melynek ő »Société pour la reproduction des manuscrits non-touristes« nevet óhajt adni, székhelye Leidenben lenne. Igazgatójául maga du Rieu van kiszemelve; a társaság megalakul, ha 100-an jelentkeztek.

Kivánatos volna, ha a társaság minél előbb megalakúlna. A londoni Palaeographical Society, mely eddigelé egyedül dolgozott nagyobb szabású reprodukciókban, a múlt évvel beszüntette működését. Helyét e társaság foglalhatná el. Remélhető, hogy könyvtáraink, főleg a fővárosiak nem fogják magukat e társulattól távol tartani. Az előny, melyet e társaságtól nyernek, oly nagy, hogy mellette a száz márka évdíj valóban nagyon csekélynek mondható.